

Karácsonyi dekor

SANTA CLAUS, JOULUPUKKI MEG A MIKULÁS

Maczó Péter

Alighanem nincs olyan dolog a világon, amit valaki egy kicsit ócskábban, de valamivel olcsóbban elő ne tudna állítani. S azok az emberek, akik csak az árak alapján tájékozódnak zsákmányai lesznek emezeknek.

JOHN RUSKIN

Ez a kesernyés, de találó mottó a viktoriánus korszak jeles alkotójától, John Ruskin festő, kritikus, filozófus és szociális gondolkodótól származik, aki az első *Slade Professor of Fine Art* kitüntető címet nyerte el az oxfordi egyetem professzoraként. Túl a romantikusnak tűnő 19. századon, kétszáz évvel a születése után is rácsodálkozhatunk, hogy ez mennyire igaz – még most is.

Karácsony egyszer van egy évben. A szeretet ünnepe. Őt kilót

szedtem fel három nap alatt... Hadd legyen egyszer neked is karácsonyod! Hát mi van itt, karácsony? Karácsonykor a világpolitika is szünetel. Hiszen, ha egész évben szeretnék egymást az emberek... végképp nem tudom, mit vegyek a családomnak karácsonyra. Karácsonykor minden bővül el lehet adni. Hernádi Miklós közhelyszótárából idézett felsorolásunk utolsó mondata lám egybevág Ruskin szavaival. Pontos adatokat nem tudok, de bizonyos, hogy a karácsonyi forgalom a kereskedelem egész éves bevételeinek közel felét teszi ki. Hogy ebben a pandémiás időszakban ez még inkább vágya az üzletnek – mármint az értékesítés, amelynek kínai eredetű, internetes rendelésben feladott tételeire (a minap olvastam) már nem

Az ünnepek sok helyen – így nálunk is – már december elején kezdődnek, bár nekünk a Mikulás (ha a cipőnket illőn kipucoltuk) édességeket hoz. A karácsony – vallási ünnepként – a születésről, vagyis Jézus Krisztus eljöveteléről szól, amelynek népi és keresztény rítusa a betlehemezés. A nemzetközi gyakorlatban, a képeslapokon, azonban a Mikulás tartja magát. Kultuszát a finnek ápolják!

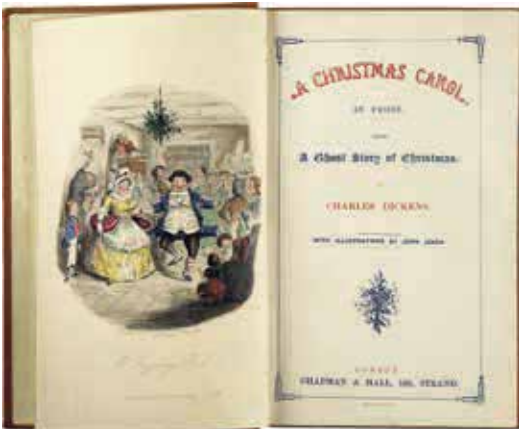
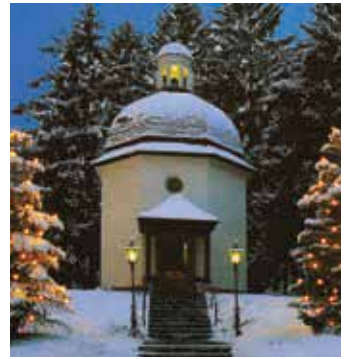
Kezdetben volt Joulupukki, a gonosz, aki Grimm mesei világának zord figuráihoz hasonlóan kínozza a gyerekeket (virgács), majd lett Joulupukki, Lappföld szülötte, aki december hatodikán (a finn szabadulás nemzeti ünnepén) eljön és megajándékozza a gyerekeket... Egész évben nemzetközi turistaforgalmat indukál a kultusz, váltott télapók fogadják a látogatókat. Igazi rénszarvas-szánkózás, egy tradicionális lanttulaatikko, ániszos medvecukor és szeretet...

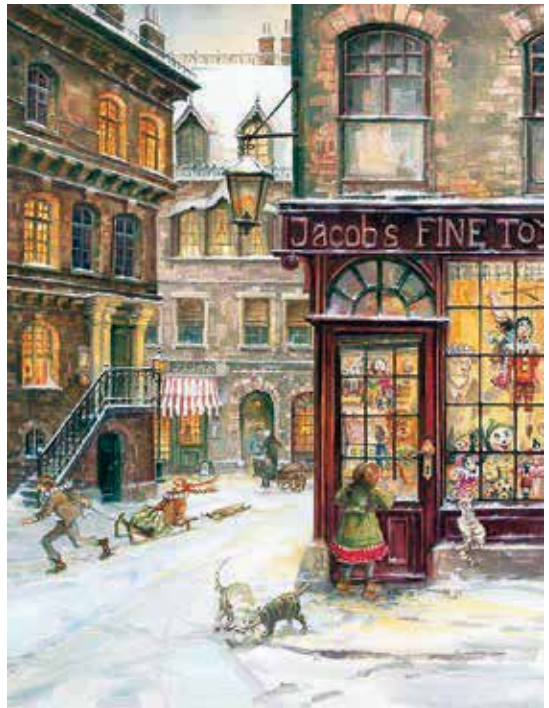

A világhírűvé vált karácsonyi ének szövegét Joseph Mohr, zenéjét Franz Xaver Gruber írta. Ez a kotta az 1860-as autográf-változat, a salzburgi múzeumban látható... Az oberdorfi helytörténeti kiállítás képei és a kápolna – idilli, havas környezetben.

Charles Dickens Karácsonyi éneke 1843-ban jelent meg először John Leech illusztrációival. A történetből számos filmes feldolgozás is készült. A szeretet örök – tudjuk, de csak ritkán érezzük szükségét, hogy másokkal is megosszuk. Nagyjából ennyi...

számíthatunk az ünnepek előtt. Viszont alig néhány hónap, és itt van nemsokára húsvét. Persze ne vicceskedjünk, az ünnep aligha lenne igazi ünnep azok nélkül a relikviák nélkül, amelyek – immár nemzetközi forgalomban – jelzik, kiegészítik, sőt teljessé teszik a karácsonyt. Természetesen része ennek a *White Christmas* – dalban (mert havat már csak Grönlandon látni), és a *Stille Nacht*, nyomokban még meglévő osztrák–magyar érzületünk oberndorfi eredetű dallama, amelyet úgy kétszáz éve Josef Mohr komponált. Azóta is az ünnep (és valamennyi kereskedelmi egység) közkedvelt slágere az Abba együttes nosztalgikus boldogságtudatunk fokozására kiválóan bevált dalaival együtt. Emlékszem egy évtizedekkel ezelőtti párizsi utazásra, ahol októberben véletlenül egy

A népszerű New York-i folyóirat 1871-es borítója: Santa Claus a leveleit bontogatja. Thomas Nast (1840–1902) német születésű illusztrátor, aki 14 évesen az amerikai művészeti akadémiát levelezőként kezdte el. Ironikus rajzaival hatással volt a politikára: Grantot elnöki győzelemre segítette.

Karácsonyi vásár szerte a világon szinte mindenhol található. A neve is majdnem ugyanaz: Christmas market alias Marché de Noël. Weihnachtsmarkt Berlin egyik kerületében és a szinte száz év előtti hangulatot idéző strasbourgji utca – ma.

Import dekor a villódzó, szökellő szarvas (balkonon vagy a kertben a ház előtt, hogy mindenki láthassa). Az anyukák búra alatt új felhozatal. Megenni (sajnos) nem lehet őket. Aranyosak.

dekorációs üzlet került elem zsúfolásig tele aranyos gömbökkel, ezüst girlandokkal, piros télapókkal és műfenyő-ágas, csillogó cuccokkal. A néhány év alatt országos háló-

zatot építő két közkedvelt német élelmiszerbolt polcain már október végén megjelent a szőlőcukorral vastagon borított Stollen – a tipikus szászországi püspökkenyér és a vé-

Az étkezés az egyik legfőbb örömforrás, elengedhetetlen velejárója az estének. A szépen terített asztal gazdag látványa feledteti az élet nyomorúságát – ugye?

konyan szeletelt mandulával megszórt mézes keksz, a Spekulatius. Meg minden, ami marcipán! A desszertek mellett számos nagyobb ajándék várja a vásárlókat. Csak vigyék!

Szívesen gondolunk magunkra, mert az ünnep mindenkié. Charles Dickens Karácsonyi éneke már kevésbé, igaz ugyan, hogy az adománygyűjtésnek az ünnepek táján –

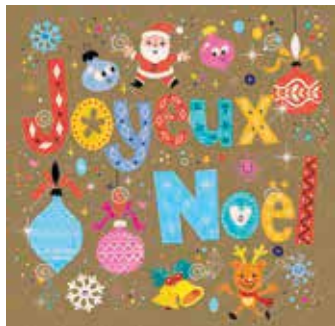
Merry
Christmas

Tipográfiai sablonok segítik a saját tervezésű díszek, feliratok vagy üdvözlő kártyák készítését: copy print simply.

néhány országban – komoly hagyományai vannak. Ilyenkor az átlagember, saját viszonylagos jóléte tudatában (és lelkiismerete megnyugtatóására) könnyebben adakozik. *Ahol sok a fény, ott sok az árnyék* – mondja Goethe. Na igen, de van, ahol csak árnyék van... Nem a messzi északra gondolok, ahol az *aurora borealis* tündéri fényeit láthatni. A ragyogás fontos! Az ünnepi fények kelléke sokáig a gyertya volt. A piciny lángocska puha

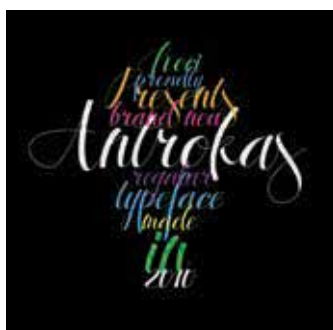
Frohe
Weihnachten

Az alkalmi falvédő felirata: Aki engem nagyon szeret, megajándékoz engemet. Egyéb javaslatok a kiadóba...

libbenése megszépíti az arco-
kat. Fényre vágyunk! Hiszen
maga az ünnepkör is az év leg-
rövidebb napja utáni percen-
kénti világosodást élte, a szü-
letés allegóriáival. Jézuska
(néhol még a betlehemi jászol-
ban fekszik, de) már csak karác-
sonyi kellék lehet. A technika
azonban segít: ezernyi apró kis
ledlámpa világítja be a kerte-
ket és a városok sugárútjait.
Sziporkáik a havazás és a csilla-
gos ég illúzióját keltik – mára
mindkettő kiveszőben. De
törekszünk boldognak látszani.
Nem könnyű... A karácsonyi
dekor sokat javít a közállapot-
kon. Vagy ha azon nem is,
a múltó rossz hangulatot oldja.

*God Jul – a dán design mini-
malista egyszerűségével:
boldog ünnepet! A vidám kis
gnómok (az elnevezés utal
az eredetre) cérnalábú sza-
kállas törpékként az aján-
dékoltok és a karácsonyi
képeslapok ismert szereplői.*

Nem új keletű találmány, hogy az újszülöttet a betlehemi jászolban fekete kisbabaként képzeljük el. De talán váratlan látvány a feldíszített karácsonyi műkaktusz – végül is? Persze a dekorkörnyezet marad! A természetvédelem jegyében így a rituális erdőirtás elkerülhető, a sok szép normann, ezüst vagy lucfenyő megmenthető. Meggyőzőbb, mint az amerikai elnök kegyelme egyetlen pulykának a Thanksgiving mészárlások idején.

Ezek legtöbbször százévesnél is idősebb ugyan, de sokféle jelentéssel bírnak. A karácsonyfa-díszítés divatja sem múlt el. A nagytétényi kastélymúzeumban több éven át rendeztek bemutatókat, ahol iparművészeti tanárok és hallgatók egy-egy saját fát állíthattak. (Ugyanitt vásárt is rendeztek egyedi, design alkotásaiknak.) A fára ma már alig kerül gyümölcs, de aranyos toboz és diódíszek még láthatók néha. A legtöbb azonban kész szett-

A karácsonyi és a szuvenir ajándékok jellegzetessége a hógömb, télapóval vagy épp az Eiffel-toronnyal. Most a MoMA (Modern Művészetek Múzeuma, New York) időszaki kínálata Kusama szép süttőtöke – aranyesőben. A natúrfa síléceken bénázó rongylábú kislány egyike a sok hasonló kedvességnek, amelyek kínai handmade termékként kaphatók igazán méltányos áron... Fentebb a szalmakecske már egy skandináv jövevény.

ként megvásárolható. Tarka kerámiából, színes fafigurákból vagy filigrán ügyességgel készült szalmacsillagokból álló kollekciók – mérsékelt áron. A közönséges karácsonyfadísz mégsem ékszer! A sajátos, kis testi hibás hóembert is lehet szeretni. A karácsonyi dallamot mímelő forgó és a soha el nem induló kisvonat néhány hétre a pincéből a lakásba költözik. A diótörő – itt a luxemburgi kirakatban német csoportjuk álldogál – operaházi élmény is lehet. Mindenkinek boldog ünnepeket!

Minden szimbólum, a hóembertől a hópihéig helyet kaphat a karifán... külön: zenélő karusszel és nosztalgia kisvonat.

A cikk végén Isaac Newton ingájával – a százéves Armin Hofmannra gondolva – a magam nevében búcsúzom.